

Meningitis (hersenvliesontsteking)

Wat is het?

Meningitis betekent letterlijk hersenvliesontsteking (meningen (latijn) = hersenvliezen en itis = ontsteking). De ontsteking ontstaat in de vochtruimte tussen de het spinragvlies en de hersenen. Daar bevindt zich het hersenvocht (Liquor). Bij een meningitis zijn dit vlies en het hersenvocht ontstoken.

Waar heb je last van?

Er zijn 2 soorten van de ziekte:

Meningitis door een bacterie. De verschijnselen van deze meningitis zijn: (hoge) koorts, toenemende hoofdpijn, nekstijfheid, verwardheid en sufheid. De ziekte begint vaak als een griep, die echter niet binnen een paar dagen verbetert: de koorts blijft hoog en de patiënt blijft ziek. Meningitis is niet altijd gemakkelijk te herkennen, omdat de nekstijfheid soms ontbreekt of de ziekte langzaam begint. Sommige patiënten hebben tegelijkertijd een bloedvergiftiging (sepsis) waarbij de infectie door het hele lichaam is verspreid.

Virale meningitis. Deze kan ontstaan na een maagdarm- of luchtweginfectie. Deze vorm van meningitis gaat typisch gepaard met hevige hoofdpijn en nekstijfheid, maar de patiënten zijn vrijwel altijd helder.

Wat is de oorzaak?

Meningitis is een infectie veroorzaakt door bacteriën of virussen.

Bacterie: Er zijn verschillende bacteriesoorten. Afhankelijk van de bacterie is soms tijdelijke isolatie nodig.

Virussen: In Nederland behoren de meeste virussen die meningitis veroorzaken tot de groep die ook darminfecties veroorzaken. De bacteriën en virussen bereiken de hersenvliezen via het bloed vanuit de keelholte, longen of de darmen.

Overige oorzaken: Er zijn ook patiënten met een meningitis die wordt veroorzaakt door een ontsteking of een andere ziekte. Deze worden hier verder niet besproken.

Hoe wordt de diagnose gesteld?

Huisartsen en artsen op de eerste hulp zoeken bij patiënten met koorts wordt vooral naar nekstijfheid: bij het vooroverbuigen van hoofd en nek kan de kin het borstbeen niet aanraken. Voor het stellen van de diagnose is een lumbaal punctie nodig (zie folder lumbaal punctie). Daarbij wordt een kleine hoeveelheid hersenvocht afgenomen. Het hersenvocht stroomt voortdurend vanuit de

Meningitis (hersenvliesontsteking)

hersenkamers om het hele brein en het ruggenmerg heen. Soms is de meningitis direct duidelijk omdat het vocht troebel is. Verder onderzoek naar de samenstelling van het vocht is nodig en bloed en hersenvocht moeten gekweekt worden. Het duurt enige dagen voordat de uitslag van de kweek bekend is.

Wat kun je eraan doen?

Bacteriële meningitis. Dit is een ernstige (levensbedreigende) ziekte die snel behandeld moet worden met intraveneuze antibiotica (behandeling via een infuus), andere medicijnen en ondersteunende zorg. Dit kan alleen in een ziekenhuis gebeuren, soms is zelfs opname op een intensive care afdeling nodig. De behandeling neemt 10-21 dagen in beslag. Bij sommige bacteriën is er een risico voor de omgeving: de huisgenoten, dwz personen die het bestek met de patiënt delen, moeten met een antibioticum worden behandeld. Meningitis door een bacterie kan ernstig verlopen met beschadiging van de hersenen of zenuwen.

Virale meningitis. Er zijn enkele virussen die bestreden kunnen worden met medicijnen. In de meeste gevallen verloopt de ziekte mild en gaat het vanzelf over met pijnstillers tegen de hoofdpijn. De ziekte duurt meestal ongeveer 2 weken.

Meer weten?

www.meningitisamc.nl

Infectiebarometer RIVM: geeft informatie over voorkomen van meningitis en de verwekkers: <http://www.rivm.nl/cib/infectious-diseases/nip/bacterial-meningitis/>

Nederlandse Vereniging voor Neurologie: [Richtlijn bacteriële meningitis](#)

Maart 2012 / revisie november 2015 / revisie februari 2019